

MINDSZENTI LAP

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre 2 frt — kr.
Fél évre 1 frt — kr.
Negyed évre — frt 50 kr.

VEGYES TARTALMU HETILAP. MEGJELEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG és KIADÓ HIVATAL

Weisz Ignác nyomdájában, hová a lap szellemi részét illető közlemények, előfizetési- és hirdetési díjak küldendők.

HIRDETÉSEKET

nyilt-éteri közleményeket a kiadó hivatal jutányos ár mellett közöl.

Aratás után.

Sok minden tódul tollunk alá, mi-dön az idej aratás gyümölcseire gondolunk. Eszünkbe jut egyszerre a múlt, jelen s jövő, látjuk a gazdasági viszonyok nagy átalakulását; tapasztaljuk mennyire megváltozott az idő-járás; a föld mintha elvesztette volna őszerejét. A gazda igényei, kiadásai oly arányban növekedtek, a minő arányban fordultak roszra az ősz időben fennállott, a földmivelés és jó-szágtenyésztéshez szükséges alapföité-telek; a mily arányban tették külföl-di és más világrészi versenyek nehéz-zé helyzetünket és a mily mértékben lett megbízhatlanná, kiszámíthatlanná az időjárás.

Hogyan állunk a XIX. század utolsó gazdasági évében?

Rosszul! Főterményünk — a ga-bona, — a legtávolabb se felel meg várakozásunknak. Kevesen vannak gaz-daközönségünk soraiban, kik azt me-rik állítani, hogy közepes terméssel dicsekedhetnek. A világtermés igen szűk. Megyénk területén a buzatermés átlaga alig mulja felül a 6 mmását katasztrális holdankint. Minősége sem üti meg a mértéket, hiszen ahány tábla buzavetés volt, annyi féle a szem, van üszögös, szorult, sőt láttunk olyat is, hogy a termés egyharmadát majd-nem a vadborsó s egyéb gyommag-vak képezik.

Bátran nevezhetjük azért száza-dunk befejező évét rosz gabona termő évnek.

A bajt fokozza aztán még az, hogy a gabona piacon semmi érdeklődés s mozgalom nincs, a mi van, az olyan, mint a beteg test abnormis vér-keringése.

A malmok tartózkodnak a vétel-től s ez azon benyomást teszi a ter-melőre, mintha az emberiség felha-gyott volna a mindennapi kenyér fo-gyaszttásával. A kínálat ellenben elég élénk, pénzre van szüksége a gazdá-nak, várva-várta az aratást, hogy pénzt csinálhasson s fedezhesse az ezerféle szűkségeit, adóját fizethesse, cselé-

deit kielégíthesse s családja számára nélkülözhetlenül szükséges dolgokat beszerezhesse.

Azt mondják: oly szűk a világ-termés, hogy a gabona-árak emelke-dése mulhatatlan bekövetkezik. De mi-kor? Talán a télen vagy a tavasszal? a mikor már a kisgazdának nincs mit eladnia?

Sajnos, hogy éppen az állam s nemzet fentartó elem — a kis gaz-dák összesége, — esik áldozatul nem csak a természet mostohaságának, de mindama tényezőknél, mik a gabona-árak stagnálását előidézik s huzamo-san felszinen tartják.

Igy állunk főterményünkkel, a gabonával. De nem különbek ennél gazdaságunk egyéb ágai sem. Ki gon-dolta volna azt, hogy a kukoricza, mely szokatlanul buja fejlődésnek in-dult, oda törpüljön, hogy szájalom ránézni?

Minden gazdagon mutatkozott ez évben s minden a minimumra zsugo-rodik össze a beérésig. Szöleink vár-megyénk területén vérmes reménynyel kecségtették a tulajdonosokat, azt mondják, lesz termés, de nem olyan, a minő a tavasz felén kínálkozott. Még a szüret messze van, a nagy szárazságban a szemek fejletlenek, a peronoszpora, liszt moly stb. vesze-delmei pusztítják a termést, ebből is az lesz a mienk, a mit éppen e pusztító elemek meghagynak.

Gyümölcünk semmi, még a mi eddig többé-kevésbé sikerült termé-nyünk volt — a dinnye is — elszáradt indákkal disztelenkedik földjeinken a nélkül, hogy csak némileg is hono-rálta volna a dinnye termelők fárado-zásait.

Méz termelésről szó sem lehet, nem is gondolt a méhész a mézre, fő-törekvését az képezte s képezi ma is, hogy tökéjét — a méheket — meg-mentse a végpusztulástól.

Egyszóval csalódtunk ez évben minden terményággal.

Nem kedves emléket hagy hátra századunk ez utolsó gazdasági éve, adja Isten, hogy a XX-ik század be-

köszöntő gazdasági éve hatványozva pótolja ki elődének mulasztásait s hiá-nyait.

Négy hét.

IV.

Ha tehát minden oldalon elfogadta-tott azon igazság, hogy gazdálkodni, jó termést várni trágyázás nélkül nem lehet-séges, legyen a gazdálkodás kül-, közép, vagy belterjes, első és főkéllék az állat-állomány és ennek megfelelő takarmány; ha ez meg van, a trágya mennyiséget, melyet várhatunk, kiszámíthatjuk, mert elfo-gadott szabály az: ha a felétett takar-mány növények száraz anyag tartalmát 2 vel elosztjuk és hozzá adjuk az alom-szalma száraz anyagtartalmát és az egé-szet 4-el szorozzuk, ki jön a trágyameny-nyiség. P. o. felétettünk:

1000 mm. répát,		
száraz anyag tart.	12%	azaz 120 mm.
200 mm. lóhere szénát		
száraz anyag tart.	84%	azaz 168 mm.
100 mm. zabos buk-könyt száraz anyag tartalom	85%	azaz 85 mm.
30 mm. réti szénát		
száraz anyag tart.	86%	azaz 258 mm.
400 mm. őszi és ta-vaszi szálmát, száraz anyag tartalom	85%	azaz 330 mm.
15 mm. zabot, száraz anyag tartalom	87%	azaz 13.05 mm.
20 mm. korpát száraz anyag tartalom	87%	azaz 17.40 mm.
		összesen: 991.45 mm.

250 mm. szalma alo mul használt fel szá-raz anyag tartalom 85% azaz 212.5 mm.

A fenti szabály szerint $991.45 : 2 = 495.7 + 212.5 = 708.2 \times 4 = 2832.8$ mm. trágyánk van, amely megfelel körülbelül 280-283 szekér trágyának.

Most már önkénytelenül az a kérdés merülhet fel, hogy ezen 2832.8 mm. trá-gyát hány állat után kaptuk? Ha tudjuk azt, hogy minden számot tevő állatnak ta-karmányul kell évente 45 mm., akkor a számítás könnyű. Megemlékeztem röviden már arról is, hogy nem mindenik talaj egy-formán trágyázandó, de olyan talaj is van, melyet trágyázni soha nem szükséges, mi-vel azon talaj által termelt növények évi termései onnét nem vitetnek el, hanem a talajerő fenntartására szükséges alkatré-szek azok korhadása által az anyaföldnek visszaadtnak p. o. az erdőben, nem ka-szált réten, ősz legelőkn, elhagyott földke-ken stb., de a mely földművelés alatt áll,

annak azon alkatrészeket, melyeket a növény termelése által tőle elvettünk, azt neki vissza is kell adnunk, vagyis trágyázás által pótolnunk kell; tehát minden olyan anyagot, melyet azon czélből viszünk a talajba, hogy ott a növények tápanyagait pótoljuk, trágyának nevezünk, ha azt nem tesszük, akkorróló gazdálkodást üzünk.

Igen sokféle anyagot lehet trágyázási czélra felhasználni, a melyek közül azonban legjobb, legértékesebb az istállóí trágya, mit szerves trágyának is neveznek, mivel ebben mindazon alkatrészek megvannak, melyek a növények fejlődésére okvetlenül szükségesek.

A trágyát, mivel alkatrészei hamar erjedésbe mennek s ez által fontos anyagai elvesznek, igyekezzünk minél hamarabb a földbe juttatni, azonban tudjuk azt, hogy sok körülményeél fogva a gazda ezt nem mindig teheti, minél fogva az hosszabb-rövidebb ideig kezelésre szorul.

Az istállóí trágyák kezelését gazdáink többnyire figyelmen kívül hagyják, pedig kifizeti magát; figyelemmel kell lenni először is a trágya telepre, mely hosszukás négyzetben legyen elkészítve, kemény jó agyag fenékel, mely a trágya levét át nem ereszti s egy pont felé eséssel birjon, hogy a trágya le arra felé folyva olykor-olykor a trágyadomb locsolására felhasználhassék, másod sorban közel az istállóhoz árnyas helyen ha csak lehet észak felőli oldalra állíttassék fel, nagyságára nézve minden számottevő állatra számítva 4 négyzet métert, harmadszor melegebb időszakokban 2—3 hetenkint locsoljuk meg az összegyülemlt trágyalével; kössük meg vékony földréteggel a szénasav és amonia elillanását, azonban e czélra mégjobb a földgálicz és gipsz; 100 kg. trágyára számítunk 1 kg. gipszet.

A földeknek trágyázása egyenletes-

séget kíván, azért ügyelni kell arra, hogy mindenhova egyenlően szórassék szét a kivitt trágya mindjárt a szekérről és ne kupacokba, csomókba huzassék az le, mert ennek rossz hatása az, hogy azon helyeken a trágya le nagyobb mennyiségben szivódik le, mivelésünkön mindjárt észre vehető; ha földünk oldalos, hepe-hupás, az oldalos helyeket erősebben trágyázzuk, mert a víz felülről sokat lemos, de meg az alább fekvő talajok gazdagabbak is szoktak lenni; sokáig a kivitt trágyát a földön felül ne hagyjuk, hanem igyekezzünk azt minél hamarabb elszállítani.

Az istállóí trágyán kívül nevezetes még a keverék vagy komposzt trágya, zöldtrágya, kotavazás és az árnyékrék trágya. Az egyoldalú trágyák a műtrágyák; ezek nem gyakorolnak a talajra oly általános hatást, mint a teljes trágyafélék, de jól lehet használni azokat arra, hogy a hiányzó alkatrészeket vele pótoljuk, az istállóí trágyát vele kiegészítsük vagy egyes növények fejlődését vele előmozdítsuk. A műtrágyák közül legnevezetesebb: a foszfor, káli, nitrogen és a mész, a légeny tartalmu trágyák közül nevezetes a chili salétrom és a kénsavas amonia, miket legalább a gabonafélék alá alkalmazunk, holdankint: 50 kgr. Nevezetes még a superfoszfát és a Thomossalak, melyek minden növényre jól hatnak, holdankint a super foszfátlból 150—200 kgr. a Thomossalakból 200—400 kgr-ot alkalmazhatunk, a káli trágyák közül nevezetes a hamu, melyet istállóí trágyával keverve használhatunk jó hatással a burgonya, lóhere és dohány alá.

A különböző talaj nemek egymásra való hordása, egymással való összekeverése is trágyául szolgál; p. o. agyagra a homok, homokra az agyag, márga stb.

Ennyit a trágyáról és a trágyázásról, mint a gazdálkodás egyik főkéllékéről.

Közli: Gelsy Péter.

VEGYESEK.

— Ajándék. Pallavicini Sándor örgrófné ő Excellentiája a mindszenti r. kath. templomot két nagy virág-koszorúval ajándékozta meg. A koszorúk mindegyike 4—5 méter hosszú és a piros, fehér, zöld színt tükrözik vissza s a virágkészítés műremekai. A mi értékes a templomban van, különösen a templomi ruházatban, az mind a kegyelmes asszony ajándéka s saját kezű munkája.

— Kiállítás. Az érdeklődők figyelmét felhívjuk arra, hogy a szegedi kiállításra felhajtott lábas jószág csak két nap lesz látható a kiállítás területén, aztán — tekintettel az óriás költségre s nehézségekre — mik közt az állatok fentartása alig lehetséges, az állat-kiállítás teloszlik. Egyéb része a kiállításnak mintegy tíz napig tekinthető meg. Van azonban kilátás, hogy ezt meghosszabbítják, de ezuttal még bizonytalan. A kiállított tárgyak s állatok mintegy három kilométer hosszban vannak elhelyezve. Felhívjuk e szép kiállításra lakosságunk s olvasóink figyelmét.

A kiállításban Mindszentről rézert vesznek: a mindszenti uradalom terményeinek minden fajával, szarvasmarhái, lovai, juhaival le az aprójószágig. Kiállít to-

TÁRCZA.

A "Mindszenti Lap" eredeti tárcája.

Janku és Vasvári Pál.

Történet a magyar szabadságharc nagy napjaiból. A márczius tizenötödiki események után a pesti vezető fiatalság nagyrésze elszéledt az ország különböző részeibe, hogy tettben és valóságban kivigye azt, a mit szónoklataiban hirdetett s a miért annyian fölládozták életüket. Vasvári Pál, a kit legjobban ünnepeltek mindannyian, Erdélynek vette útját, meglátogatta az oláhok havasi királyát, Jankut, kevéssel rá sereget vezetett ellene s a csatában hősi halállal esett el hazájáért. Vasvári találkozását Jankuval egy még élő szemtanu, Sterca Suluti József, érdekesen írja meg a Transilvania utolsó füzetében:

1848 május havában — beszéli Sterca Suluti — több magyar pesti ifju Kolozsvárra jött, hogy jelen legyen az országgyűlés megnyitásán. Ez ifjak közt voltak Vasvári Pál, Vidacs János, Lisznyay Kálmán és Gajzágó Salamon, ki akkor a nagy Széchenyi titkára volt. Kolozsvárt nagy ünnepieséggel fogadták őket, a színházban külön páholyt bocsátottak rendelkezésükre, az országgyűlési teremben pedig külön díszhelyet állítottak föl számokra, közvetlen Lemény püspök mögött.

Az ifjakat Pestről ismertem, hol együtt tanultam velük az egyetemen, mind jó ba-

rátaim voltak, de rokonérzésem Vasvárihoz vala legerősebb. Ma már csak Gajzágó Salamon van életben közülök.

Az országgyűlés bezárása után az ifjak meglátogattak engem Abrudbányán, szüleim házában. Vasvári azt mondta nekem, hogy szeretné személyesen megismerni Janku Abrahamot, ki a Kiküllőmenti nagy síkságon tartott nagy népgyűlés óta bálványá lett az oláhoknak, kik őt választották meg a hegyi csapatok tábornokának. Elvezettem tehát Jankuhoz. Történetileg is nevezetes, egyébként pedig rájuk magukra kiválóan jellemző az a párbeszéd, mely közöttük lefolyt.

Alig ismerkedett meg, néhány percz mulva heves vitatkozás támadt közöttük. Azt hitte volna az ember, hogy régi ellenségek, a kik alig várják a pillanatot, hogy egymással szemtől-szemben álljanak. Ehéd után előállt a kocsi, hogy a havasokra vigyen bennünket. Elbucuztunk a ház lakóitól. Janku és Vasvári az ajtó küszöbén is még egyre vitatkoztak egymással. Mikor Vasvári kocsiára akart szállni Janku visszahívta őt.

— Tudja uram — mondá — ha ön megtisztelt engem látogatásával, én nem érhetem be félnappal, maradjon itt holnapig s hogy el ne tévedjen, vagy hogy baja ne essék, adok önnek egy vezetőt, ki elkíséri önt a hegyeken keresztül, a Forrásvölgyig.

Vasvári engedett Janku hívásának s mindnyájan visszafordultunk a házba. A két ifju közt ismét heves szóváltás támadt, egyik nem tudta meggyőzni a másikat. So-

káig elnéztem őket. Csodáltam mindkettőt, Vasvári épp huszonnégy éves volt, szép magas, szőke ifju, tele rajongással és hazaszeretettel, megáldva az Istentől kitűnő, szónoki képességgel; e mellett széles válla, hatalmas termet, minden lépte fizikai erőt sejtettek benne. Mellette a 22 éves Janku: szintén magas, szőke fiatalember, első külső megjelenésre gyöngye embernek látszott, de ha beszélt, szeméi tűzben égtek, egész testében megrészketett és sajátos vésztojósó hangja félelmes tiszteletet keltett iránta. A két ifju nem tudta egymást megérteni. Vasvári végül egészen kikelve magából, így szólott:

— A mit a kolozsvári országgyűlés eltévesztett, helyre fogjuk hozni a pesti diétán. De az unió meg lesz, megessináljuk, ha kell fegyver hatalmával is.

E szavakra Janku magásra fölvgrott székéről, mint a kit a kigyó csip meg, arca halotthalvány lett s hörgő hangon felelte:

— Csak arra ne vigye rá önöket a pokol gonosz szelleme, hogy ezt a lépést megtegyék, mert akkor hármat kukorékolt a kakas önöknek. Tudja meg, hogy én Hóra ivadéka vagyok, a ki itt ebben a házban nőtt föl, a hol mi most állunk, a kit kerékbe törtek s holttestés négy részben a világ négy tája felé szórták. Kész vagyok őt követni, de a föltétel nélkül való uniót el nem fogadom.

— Jól van, de hát ugyan mivel állhatnának ellent a magyar hatalomnak, melynek szövetségei a magyarországi románok is mind? kérdé Vasvári.

vább az uradalom a műreter berendezett haltenyésztőjéből balakat; az uradalom területén elejtet különleges szárnyas vadakat kitömött állapotban s oly sok szép egyéb tárgyakat, hogy e gazdag és sokoldalú kiállítás egyik előkelő részét képezi az egész kiállításnak.

Részt vesznek még a kiállításban Wimmer Károly gabnaterménnyel; továbbá Falábu Imre szijgyártó munkával, minő: lószerszám, kulacs, kariskás ostor, vadásztáska, mik mindannyi remekei a szijgyártó mesterségnek, kidolgozás és izlés tekintetében.

— **Ülés.** Mult hó 29-én tartotta a vármegye közigazgatási bizottsága havi ülését. A távollévő főispán helyett dr. Csathó Zsigmond alispán elnökölt. Az ülés tárgyai közül felelmitjük a következőket:

A kir. tanfelügyelő panaszkodik, hogy mintegy 4-5 község van a megye területén, hol — a multak tapasztalatai után jellezheti — miszerint a tanulók beiskoláztatása még november hóban sinec végrehajtván s már április hóban üresek az iskolák. E törvényellenes eljárás ellen óvást emel, egyben kéri a közigazgatási bizottságot, hogy erélyes közbelépés alkalmaztassék a kérdésben levő községek előjárósága ellen, mit a közigazgatás el is rendel. Mellesleg megjegyezzük, hogy Mindszenti nincs a megrovás alatt álló községek közt. Ugyancsak a kir. tanfelügyelő kéri a vagyoni felelősséget s egyben a fegyelmi eljárást Csongrád előjárósága ellen az okon, mert nevezett előjáróság a Csongrád belvárosi iskola átalakítását s építését — mi pedig az iskolák államosítása alkalmával szerződésileg vált a községre kötelezővé — megtagadta. A vagyoni felelő-

séget s fegyelmi eljárást Csongrád előjárósága ellen a közigazgatási bizottság elrendelte.

Az államépítészeti főnök arról tesz jelentést hogy a mindszenti átkelési szakasz kőburkolata további folytatására készített tervet s költségvetést, — mit a kormány módosítás végett még ez év elején visszaküldött — átdolgozva az alispáni hivatalhoz benyújtotta. Tudomásul vétetett.

Ugyanez ülés foglalkozott a Szentesen megürült anyakönyvvezetői állás betöltésével is. Ez állásra öt pályázó volt, ezek közül a közigazgatási bizottság a belügyminiszternek kinevezésre a jelenlegi szentesi anyakönyvvezető helyetttest: Kis Pált hozta javaslatba, azonban az összes kérvényeket felterjesztette az illető miniszteriumhoz.

— **Pallavicinyi Sándor örgróf.** Az elmúlt hó 28-án érkezett Pusztaszerre az örgróf ur, hogy részt vegyen a szegedi kiállítás megnyitására.

— **Műkedvelői előadás.** A helybeli műkedvelő-ifjuság mult hó 27-én tartotta meg „Tündérlak Magyarhonban, vagy A rokkant huszár“ című vigjáték előadását, mely ugy anyagilag, mint erkölcsileg várakozáson felül sikerült. A szereplők — noha egyrésze ez alkalommal először jelent meg színpadon — teljesen megfeleltek szerepeiknek. A két főszereplő: Hevesy Irén k. a. (Marsa) és Kádár Lajos ur (Gyuri) egybevágó játékaikkal nyerték meg a közönség tetszését; énekeiket pedig többször meg kellett ismételniök. Gelsy Mariska és Vilma kisasszonyok, valamint Tóth János és Gómes Béla urak jól betanult és szépen előadott játékaikat szintén

tapssal jutalmazta a közönség. Hajnal Mánó (kántor) pedig ügyes rókáival derítette fel a közönséget.

A rendezőség a következő nyilvános számadást küldte be lapunkhoz:

Bevétel jegyekből	51 frt 20 kr.
Bevétel felülfizetésekből	6 frt 10 kr.
összesen:	57 frt 30 kr.
Kiadás	36 frt 30 kr.
Jótekonycélra fordított	21 frt — kr.

Egyben pedig a közönségnek, valamint a felülfizetőknek pártfogásukért őszinte köszönetet mond a rendezőség.

— **Árvaház.** Tudvalevő, hogy a szegvári volt megyeház gróf Károlyi Sándorné főrnő bőkezűsége folytán árvaházzá lessz. Mint értesülünk, már tíz árva le is küldetett Szegvárra, de még az árvaház rendeltetésének nem levén átadva, az árvák ideiglenesen egyes házaknál helyeztetek el.

— **Színészek.** Mind sűrűbben látogatnak bennünket a szintársulatoknál kihasznált s onnan elbocsájtott színművészek s művésznők és majd mint énekesek, majd mint recitátorok igyekeznek egy-egy jó estélyben (?) részesíteni a jobb sorsra méltó mindszenti közönséget. A Nagy Pisták, Rozsnyaiak s Lenkei Lojzák vetélkednek itt egymással elhasznált hangjokkal, művészetök roncsaival, sőt egyik-másik rövid időközben kétszer is megjelenik szerencsét próbálni.

Helyénvaló lenne, ha hatóságunk az ily néhai tenoristák, volt baritonisták s leszerapelt színészekről — a valódi művészet nevében — az engedélyt megtagadná. Megemlítjük, hogy a két utóbb nevezett művész (?) Anyáson a Lichtenberger és Vajda béreseit akarta műélvezetben részesíteni, de Princz ur nem engedte — nagy levén a dologidő — hanem Mindszentre utasította őket.

— **Tanító gyűlés.** Az alfródi tanító egyesület ez évben ismét Szegeden tartja évi rendes közgyűlését. A gyűlés e hó 8 és 9 én lesz. Tanítóink szinte ez egyesületnek levén tagjai, mint ilyenek, kivétel nélkül részt vesznek e gyűlésen.

— **Csongrádi csendélet.** Mult hó 29-én közgyűlést tartott Csongrád község képviselő testülete. Az ülés bafejezte után szóváltás keletkezett a bíró s négy képviselő közt. A képviselők még együtt voltak, de ott volt hallgatóság gyanánt több kubikos is. A bíró felüldölvén, a kubikosokat rávezényelte a négy képviselőre — kik a gyűlésen ellene szavaztak. — A kubikosok a kommandó elhangzására azonnal akcióba léptek még pedig akkora animozitással, hogy a fenyegetett képviselőknek menekülniök kellett, elrejtették őket egy szobában a felbőszült tömeg ellen s a szoba megostromlásától csak nagy fontoskodás és erőfeszítéssel lehetett őket visszatartani. A dolognak folytatása lessz más fórumon a merénylők és felbujtók ellen. Furcsa dolog ez ott, a hol mar szálló igévé vált a: „jog, törvény és igazság“.

— **Hirdetmény.** A helybeli szolgabírói hivatal a következő megszívlelendő hirdet-

— Saját karunk, ekénk vasa és a kasza lessz a mi fegyverünk, — felelé Janku — s a ki megakarná a hegyeket itt hódítani, az bele harap a földbe.

— Közéjük léptem s igyekeztem őket lecsillapítani, a mire mindketten megígérték, nem beszélünk többet politikáról. Vasvári másnap elutazott; bucsuzásul így szólt Jankuhoz:

— A vizontlátásra Pesten, az országgyűlésen.

— Előbb találkozzunk még mi a harcmezőn, mint ott, — felelte Janku.

— Legyen hát így, szólt Vasvári. Azután kezét nyújtotta és mindnyájan eltávoztunk. Janku és Vasvári beszélgetésének van még most is két élő tanuja, az egyik Moga László nyugalmazott főszolgabíró, a másik Nesztor József kir. törvényszéki bíró.

Vasvárit mindnyájan elkisértük, míg a hegyeket átlépte. Mikor a Forrás-völgybe jutottunk, Vasvári főkiáltott:

— Mily csodája ez a természetnek: Közelebb érzem itt magam a nagy Isten-séghez. Ha gazdag angol volnék, meghagynám, hogy halálom után itt temessenek el. Milyen látomány!

Visszatérve Vasvári Pestre, Kossuth kinevezte őt titkárnak. De nem sokára fölcserélte a zöld asztalt a zöldmezővel. Eszébe jutott, a mit Jankunak megígért. Szervezett tehát egy magyar légiót, a Bocskay-csapatot s megindult Erdély felé, hogy meghódítsa a havasokat.

1849. július hatodikán találkozott Vasvári csapata a Forrás-völgyben, ugya-

nazon a helyen, a hol nemrég elváltunk, Janku egyik tribunjának, Korkesnek seragével. A két sereg összeütközött. Vasvári légiója teljesen megsemmisült, fegyvere, ágyuja és száz ökre a mócok kezébe került. Vasvári hősiesen karczolt szabad csapata élén, kardjával borzasztó pusztítást vitt végbe a románok soraiban, de végre ő is elesett, Gavriła Tódor lándzsája halántékon találta s Vasvári holtan bukkolt le lováról.

Igy teljeseedett be az a vágya, hogy ott a Forrás-völgyben temessék el. Mikor holttestét eltakarítottuk, megtaláltuk ujján aranygyűrűjét, melybe ez a három szó volt bevéve: 1848 márczius 15. Hirül adtuk Jankunak Vasvári halálát. Janku sirva fakadt:

— Tíz évet adtam volna az életemből, szóla, ha megmenthettem volna. Fáj nekem, mert igaz hazafi halt meg benne.

Vasvárinak ott a Forrás-völgyben emléket állítottak s a későbbi időkben halálának minden évfordulóján gyászszertartásra gyűlt össze a vidék népe nemzetiségi különbség nélkül. Korkes tribun, Vasvári ellenséges vezére, míg élt, minden évben elment a gyászos helyre.

— Eljövök mindig erre a helyre, szólt egyszer a többek előtt, mert tudom, hogy a kik itt elestek, nagy hazafiak, hősök voltak valamennyien s hazájuk igazságáért haltak meg. A hányszor elmegyek e hely mellett, köny börtitja el szememet s egy köny külön mindig a nagy Vasvári emlékeért hull le és égeti arcomat.

Közli: Vidovich Antal.

ményt intézi a lakossághoz: Figyelemmel a jelen időszakban többször előfordult és bekövetkezhető tüzesetekre, szükségesnek látom a községi lakosság emlékeztetébe hozni az érvényben álló vármegyei tűzrendészeti szabályrendelet azon határozmányait, a melyek értelmében a község belterületén szalmás termények u. m. szalma és takarmány neműek csak a lakóépületektől külön álló csűrökben vagy fedett helyiségekben helyezhetők el s a nyílt helyen való lerakás csak ott engedtetik meg, ahol ez a legközelebbi épületektől minden irányban legalább 40 méternyi távolságban eszközölhető. Épületek között tűzveszélyes cselekmények, milyenek hordás idejében nyílt helyen csűrökben, félszerekben vagy padlásokon és rakodó helyeken a szivarozás és pipázás, valamint gyufának fül mellett való hordása; félszerekben, istállóknak, padlásokon és általában gyúlékony anyagok közelében lámpán kívül égő gyertyának, mécsnek stb. használása, továbbá épületek között lövöldözés, tűz rakás tilos. Gyufa a gyermekek által hozzá nem férhető helyen tartandó. Nád- vagy szalma-fedél vagy eresz alá kályhából vagy egyéb tűzveszélyes helyről esővet kivezetni, hamut vagy pernyét utczára, trágyadombra vagy szemétrakásokra, házak, épületek, szérűskertek, vagy egyéb könnyen gyuló anyagok közelében kiönteni, vagy padlásra felhordani tilos. Minden lakott udvartelken befödhető pernyés gödör tartandó, a melybe a tűzhelyről a hamu csak vízzel való leöntés útján egészen átmedvesedett állapotban hordható ki. A község belterületén használatban lévő kémények a kéményseprői iparról alkotott vármegyei szabályrendelet értelmében tisztán tartandók. Minden háztulajdonos köteles házában a tűzoltás céljaira egy-két hektoliter irtartalmu hordót állandóan vízzel megtöltve, — egy merítő vedret és egy oly hosszúságú létrát tartani, a melynek segítségével az udvartelken lévő bármely épület fedélzetére fel lehet jutni. Mindezen óvszabályoknak pontos megtartását, valamint a családtagok, cselédek és alkalmazottak által megtartásáért a háztulajdonos illetőleg családfő 2 frttól 20 frtig terjedő s behajthatatlanság esetén megfelelő elzárásra változtatott pénzbüntetés terhe mellett felelőséggel tartozik.

— **Üzlet részletfizetésre.** Lassan kezdenek már nálunk is a különféle visszaélések és szédelgések ellen rendszabályokat hozni. Az igazságügyminiszteriumban dolgoztak ki a részletüzlet révén üzött visszaélések megakadályozására egy javaslatot, a mely határozottan megvédi a visszaélésekkel szemben a szegény embereket. Legnevezetesebb intézkedése a tervezetnek amellyel a részletfizetésre vásárolt áruk legnagyobb árát határozza meg. Ez nem lehet nagyobb, mint a rendes forgalmi árnak legfőbb harmincz százaléka. Másik fontos újítás az ügynökökről szól. Eddig az volt a részletüzlet gyakorlata, hogy az ügynök szóval és írásban mindenféle kedvezéseket ígért a vevőjének, a miket aztán az üzlet tulajdonosa nem ismert el magára nézve kötelezőknek. A bíróság nem segíthet a rászédett vevőn, mert hisz az ügynöknek nem volt meghatalmazása gazdájától a kedvezések megadására. A törvényjavaslat útját állja az ilyen eljárásnak. — Kimondja ugyanis, hogy az üzlet megkötésével megbízott ügynök külön megbízás nélkül is fölhatalmazottnak

tekinthető az üzlet módosítására, kedvezések engedésére, részletfizetések elfogadására. Szóval ezentúl az ügynökért a gazda is felelős. A szegény ember védelmére szolgál a javaslatnak az az intézkedése is, hogy csak két részletfizetésnek elmulasztása esetén követelheti az eladó az egész árt s ezt is csak akkor, ha külön kikötötte,

CSARNOK.

Ötven év előtt.

1848. augusztus 28. Battyányi és Deák Ferencz Bécsbe mennek, hogy ki kérjék Vik Ferdinánd intézkedéseit, de ez nem fogadja őket.

1848. augusztus 29. A szerbek ismételtén megtámadják a hozzájuk nem csatlakozó fehértemplomiakat, de a vörssipkások csufosan visszaverik őket.

1848. augusztus 30. Stratimirovics éjjel felégeti Temerin és Sárak virágzó községeit s Péterváradot szerezésén csapataival elvágja a magyar tábornót.

1848. augusztus 31. Jellasics elfoglalja Fiumét.

1849. augusztus 31. Haynau felszólítja Klapkát, hogy Komáromot ne az oroszoknak, hanem az osztrákoknak adja fel.

1849. szeptember 1. A komáromi haditanács a nemzetnek adandó amnesztia és a seregnek adandó bocsánat feltétele alatt kész feladni a várat az osztrákoknak.

1848. szeptember 2. Kis Ernő a szerbeket perlaszi táborát rohammal beveszi s a szerbeket Titel felé megfutamtítja.

1848. szeptember 3. Kossuth indítványára elhatározza a Ház, hogy Európához a magyar ügyet ismertető manifestumot bocsát ki s a királyt Budára hívja.

* * *

Arany János életéből. Costa János főgymnáziumi tanár anekdotának is beillő reminiscenciáit elevenít föl Arany János életéből. A költőhöz egy ízben ellátogatott valamelyik tavoli rokona, Arany Ferencz s arra kérte, hogy eszközölne ki számára nemesi címet. A dologban volt egy kis ravasság. Arany Ferencz ismert lótolvaj volt s azért vágyódott annyira a nemességre, mert akkor kissébb lett volna a büntetése. Arany János meghalagatta rokonát s aztán menten kész volt elhatározásával.

— Várj néhány pillanatig, szól az emberéhez, mindjárt itt lesznek azokkal, a kik kiállítják neked a nemesi oklevelet.

Arany János, aki akkoriban Nagy-Szalonta főjegyzője volt, nemsokára visszatért két pandurral. A rokont még a lakásán találta.

— Kedves öcsém, mondta neki, ime, ezek azok az urak, a kik kiállítják a nemesi diplomádat.

Nem telt el egy fél óra sem s visszaszólt az unokaöccs. Keservesen panaszkodott, hogy a pandurok ugyancsak kegyetlenül bántak el vele, deresre hústák és huszonötöt vágta rá.

— Most már látod, nemes ember vagy — felelt a költő rokonának, aki aztán csakugyan fölhagyott az akkori nagy-szalontai sporttal: a lólopással.

A debreczeni ember Bécsben. Aki Debreczenben született, rendszerint szereti a lovakat, mert hogy ott van közelben a Hortobágy, mely világszerte híres méneseiről. De van azért eset, mikor a debreczeni ember megharagszik a lóra, amint azt Sziráky János uram bizonyíthatja. Valami vásáros dologban Bécsbe utazott és annak elvégzése után sétálni ment a Práterbe, aztán betért ott egy kocsmába.

— Valami enivalót kérnék — magyarázta ki magát nagynehezen a czivis.

Hoztak is neki, de Szirákynek se-bogysem izlett a német étel, hanem azért mégis megbirkozott vele, akként okoskodva, hogy így is, úgy is egy leas a fizetség. Tudakolta is namarosan, hogy mit físet.

— Huszonhét krajczár, — csinálta meg a számlát a kocsmáros.

— Hm, — csodálkozott el a magyar. — Hát mi esik abból a peccenyére?

— Tizenöt krajczár.

— No nem hiába olosó, de rossz is, — kötekedett tovább a vendéglőssel,

— Ja, — mentegétdőzött a német — ne egyen az ur lóhust akkor jobbat kap.

Sziráky urammal, a lóhust emelgetésére, forogni kezdett a világ, azt se tudta hamarosan, mibe kapaszkodjék. A mikor aztán összeszedte magát, nekiment a szegény kocsmárosnak, hogy megbosszulja a lóhust. Nem is utazott haza az nap este Sziráky János, a bécsi rendőrség börtönében álmódott hazai füstölt kolbászról, meg paprikás szalonnáról. Másnap pedig a policzia ítélkezett felette s huszonöt forintokra büntette a pórul járt magyart, ki máskor bizonyosan meg fogja előbb tudakolni a pinczértől, hogy nem nyerített-e valamikor az a gőzön sult rostélyos, a mit élébe tálnak.

Mondj igazat, betörök a fejed. Mező-Kövesden a nagy heti passió-játékon egy molnármester ábrázolta Krisztust és békességgel türte, hogy legyalázzák, összeköpdössek es sárral hajigálják. De mikor egy valaki úgy csufolta, hogy „te lisztlopó“ oly igen megharagudott, hogy az igazmondónak betörte a fejét. Innen a magyar közmondás: mondj igazat, betörök a fejed.

Aláírás. Egy kálvinista pap 1794-ben így iratkozott alá egy folyamodásban: „Alázatos szegény szolgája N. N. a takta-hárkályi reformata szent gyülekezetben az Isten beszédi titkait sáfáró Názáretbeli Jézus szolgája.

Ördög pingálás. A bajorok úgy féltek a mi vitéz nemzetünktől, hogy még 1741-ben is mindig magyar ruhában öltözöttnek pingálták az ördögöt.

M. Anekdotakincs.

Népmozgalmi adatok a lefolyt hétről:

I

Születtek:

Gál János.

II

Meghaltak:

Korom Szilveszter.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos

Weisz Ignác.